Rahwa Sõna

Ilmub 6 korda nädalas.

Üksiknumbri hind 5 senti

Toimetus ja talitus: Tallinn, ... Wärawa tän. 31 ... Telefonid: toimetus 27-48 ja 3-61, talitus 3-61 ja 19-28. ... Kirjade aadress: „Rahwa Sõna", Tallinn.

Tellimise hind postiga: 1 kuu 1.20 kr., 6 kuud 6.75 kr., 3 „ ..., 12 „ 13.50 ...

Kuulutuste hinnad: ...

Nr. 36 (888) Tallinnas, reedel, 14. weebruaril 1930. a. IV aastakäik.

15. weebruaril 1930. aastal

awatakse

Tallinnas, Suur Karja 15

Müüriwahe nurgal.

KODUMAA WABRIKUTE

RIIDEKAUPLUS

HEINRICH TOFER.

Kõik

Kreenholmi, Narwa & Balti Puuwilla Sindi Eesti Niidi Kalewiwabrikute

saadused suurimas wäljawalikus müügil.

● **Müük wälksel arwul.** ●

Telefon 306-66. „GRAND-MARINA" Telefon 306-66.

13-st weebruarist. Uus silmapaistew eeskawa. Kogu Tallinn kõneleb!

Näitelinal: Esietendused — löökfilme 3 os.

I. DOUGLAS FAIRBANKS'i wõistleja, publ. lemm. wõrratu RICHARD TALMADGE'i ja BARBARA BEDFORD'i osas.

„MUST CABALLERO"

Haarew sensatsiooniline armastusdraama hiilg. law. 9 s. jaos (romaan „Must rüütel järgi) wapra musta caballero, wapruse, julguse ja kartmatute seikluste rüütli elust ja seiklusist.

II. Lõbus esietendus: Lõb. Am. farss 4 s. j. „Naised abilisteks"

III. Peale eeskawa: toonfilm „Külaidüll".

Näitelawal: See, millest kõik kõnelewad! Wiimaseid päewi Tunt. baller.

Tamara Beck'i law.

Suurepärane rewüü

Hiilgaw ballett

Kirjud wisked

6 osas, 20 pildis lauluga.

Wiin, New-York, wene küla, neegrid, eesel, dresseerija, paabulind, leierkastimees, marionetid, girlid jne. Hiilgawaid kostüüme ja dekoratsioone! Walgustuseffektel

Algus k. 5., pühap. k. 1 päew. A. ... dekor. Dirižöör J. ... ...

Kino „ENDLA"

Wäljapaistew kahekordne esietendus! Kaks löökfilmi!

I. Esietendus „D. L. S." toodangust.

Sensatsioon talwealas

Draama näitlejate elust 8 jaos. Peaosades: **Claire Rommer, Erna Morena, Paul Richter, Gaston Jaquet, Wladimir Sokoloff** j. t. Kaasakiskuw sisu ja tore lawastus. Üleswõtteid kuulsast Berliini varietee „Wintergarten'ist". Suured tsirkusnumbrid, rewüüd. Uusimaid tualette.

II. Esietendus „Fox-Film'i" toodangust.

Kes on roimar?

Draama 7 jaos. Peaosades: **Marceline Day, Lawrence Gray, Raymond Griffith, Raymond Hatton** j. t.

Algus ärip. kell 5., pühap. kell 2.

KINO „FORUM"

12. weebruarist wäljapaistew kahekordne eeskawa!

„Neli poega" (Hümn emaarmastusele)

Kurbmäng lähemast minewikust. Peaosades: Margaret Mann, June Collyr, Charles Morton, James Hall.

Jaht õnne järele. Haruldane lõbus ja pikantne Ameerika farss, peaosas koomikute kuningas MONTY BANKS.

GLORIA-PALACE

Hiilgav esietendus! Helilöökfilm! Hooaja sensatsioon! Esimest korda Tallinnas!

Doni kasakad parimas laulu- ja helifilmis

„WÜRSTLIKUD ÖÖD"

Põnew dr. Wene pagulaste elust J. KESSEL'i laineid löönud romaani järele. Lawastatud krahwinna ISWOLSKAJA juhatusel.

Grandioossed massistseenid! Haruldane näidend! Wäljapaistew lawastus! Unustamatu sisu! Meelipimestawad orgiad! Doni kasakate mängud ja dshigitowka. Armastuse-, kire, kannatuse- ja pisarate-film!

Doni kasakatekoor kannab ette Wene laule.

Peategelased: Gina Manes, Walja Ostermann, Nestor Arensen, Jack Catelain ja Natalia Lissenko.

Suurep. laulu ja helide ülesandmine parimatel siin olewatel helifilmi-aparaatidel. Austatud publikut palutakse seda filmi mitte wahetada Tallinnas jooksva filmiga „Doni kasakad".

Peale selle „Jalutuskäik Pariisis". Huwitaw waatepilt 2 jaos. Montmartre, Louvre, Ladina linnaosa, Panteon, Pariisi jumalaema kirik ja palju t. huwit. waateid. Kassa awat. kl. 5. Seansside algus kl. 5.30, 7.30 ja 9.30 õht. Hinnad harilikud.

„REKORD"

Tallinna publ. lemmik **Lil Dagover** ja kuulus ooperilaulja **Dimitri Smirnoff**

geniaalse lawastaja WLADIMIR STRISHEWSKY meistertöös.

Talutarest keisrikotta

Oiwaline armastuse romaan MAX PAUTHENDY samanimelise kuulsa näidendi järele 12 waatuses.

Lõbus grotesk 2 waatuses.

KINOTEATER „AMOR"

...-st weebruarist alates „AMOR" suur kahekordne eeskawa!

„Preili autojuht". Lõbus filmiteos Mady Christians'i, ... ja teiste kaastegewusel.

„Laewastiku lemmik". Pilt meremeeste elust C... ... ja JAMES HALL'i kaastegewusel.

Kasse awatud ärip. kl. 4, pühap. kl. 1.

Kinoteater „SKALA" Wabriku tän. 8.

Suurepärane kahekordne eeskawa!

„Tema wiimane kuritegu"

Wictor Scherzinger'i kuulsa romaani järgi 8 jaos. Filmitud Ameerika ... lõunapool ekwaatorit, kus ... kaalule oma elu töötawad ... Peaosas George Bancroft ja Ewelyn Brent.

2) **„Posti röövel".** Sensatsioonfilm 7 jaos. Peaosas ... kangelane, kartmatu ratsanik FRED THOMSON oma ... hobusega „Hõbekuningas".

Esietendus-kinoteater

Bi-Ba-Bo

Viru tän. 9.

Esietendusels täna ja edaspidi! Täieline 100% helt- ja häälefilm.

„Doni kasakad" (Elasid kakskümmend röövlit...)

Draama 12 suures jaos. Esineb filmis ilmamaailma kuulus kasakate koor, kuulsa dirigendi Sergei Jaroffi juhatusel. Eriti selle filmi jaoks lõpeb seatud originaal wene laulude ja -muusikaga. Peaosades: Hans Adalbert v. Schlettow, Lien Deyers, Iwan Kowal-Samborsky, Herta von Walther, Fritz Kampers, Ossy Munitsch. Film, mis ilmutab kõik seninähtud kasakate ja wene elu kujutawad filmid. See on täieline meisterteos. Wene hiilgusest enne sõda ja kasakate elust. Maailma filmtarwustajad ei leia sõnu selle filmi kiitmiseks. Etendusele pääseb ainult seansside wiisil. Seansside algus kell 4, 6, 8 ja 10. Piletite eelmüük igapäew kella 12—2 päewal ja 1/2 4—10 õhtul. Istekohad on nummerdatud. Kutsed ja pripääsetähed maksmuseta.

Kinoteater

DIANA

Kopli tän. 2

12. weebr. wäljapaistew kahekordne eeskawa!

„Kaks armukest" Kütkestaw dr. 12 jaos. Kahe südame tragöödia, mis seotud suure wihkamise ja suure armastusega. Peaosades: publiku lemmikud **Ronald Colman** ja **Vilma Banky**.

„Wõitlused kauges idas" (Kollaste kuradite küüsis)

Draama harukd. haarawa sisuga 7 jaos. Peaosades: ESIMENE OOKEANI NAISLENDUR **Ruth Elder'i** ja Ameerika HARRY LIEDTKE **Richard Dix'i** kaast.

KINO „MODERN"

S. Tartu m. 4.

14-st weebruarist!

„Pariisi waenelaps"

Sensatsiooniline eludraama Paul Cartoux'i kuulsa romaani järele 20 jaos. Peaosades: 4 AASTANE IMELAPS **BOUBOUL** ja **Rebe Poyen.**

Algus: ärip. kl. 5, püh. kl 2.

Majanduslik spionaash tolliametis.

Tolliametnikud kogusid andmeid Eestisse weetawate kaupade ja kaitsewõimetuse kohta, müües neid naaberriigi agentidele ja ärimeestele.

Tallinna tolliametnikud poliitilises politseis ülekuulamisel.

Eile tõime lühikese teate poliitilisest wahistamisest tollil, nüüd on kogu lugu selgunud. Wangistamine wõeti ette mitte nimeta kirja põhjal, waid pikemat aega kogutud andmete warul, nagu ametlikult poolt teatatakse.

Juba tunemat aega said ametiwõimud andmeid, et Tallinna tolliameti [illegible] tide kontrolör Piisman on järjekindlalt [illegible] kogunud andmeid Tallinna sadama kaudu Eestisse toodawate kaupade kohta ja need andmed iga kuu kuu korma kohta müünud edasi ühe wõõrariigi teenistuses seiswale agendile. Selle eest on P. [illegible] ajal kestel kogusummas umbes ½ milj. senti saanud.

Samad andmed on Piisman kuju eest edasi annud ka mõnele kohalikule kauba-maja esindajale, kes neid andmeid wõisid kasutada oma ladudes olewate kaupade realiseerimise ja hindade poliitika huwides.

Kuna Tallinna sadama kaudu tunakse meile ka kõik riigikaitsele tarwisminew warustus, on [illegible] aja kestel P. edasi annud ka selle warustuse kohta käiwad andmed.

Oma andmete jaoks on P. kogunud lasknud [illegible] erilisel trükitud blanketid, arwult 6000 eksemplari, millele eelpool nimetatud andmeid [illegible] peale trükkis.

Piisman ise ei salga, et ta neid andmeid on kogunud, [illegible] ja edasi müünud, seletab aga, et need andmed pole salajased ja [illegible] on samad andmed [illegible] [illegible] wälja andnud.

Samu andmeid on kogunud ka dokumentide kontrolöri abi Illiström, kes neid ainult äridele edasi on müünud.

Mõlemad mehed lasti peale ülekuulamist esialgul wabadusse ja nad wiibiwad ametis. Juurdlus aga kestab. Selgitatakse, kas P. in. tegemist [illegible] wõõra riigi [illegible] wõi ainult ametlikude [illegible] bamata kõrwalteenistusega.

Näib, et Piisman [illegible] takse [illegible] wõõra riigi [illegible] sest ta müüs andmeid wõõra riigi agendile ka meie riigikaitse warustuse sissewedu kohta — täiendas statistika kuukirja andmeid, kus need puudub.

P. 32 a. wana, on lesk, kahe wäikse lapse isa.

Siin [illegible] paawst.

Willa Barberini [illegible] kaljul Wahemere ääres on Mussolini ja paawsti wahelise lepingu järele üle antud katoliku kiriku omanduseks ja jääb paawsti suwituspaigaks.

Kinoteater „RUNGLA“

„Kristiine“ Dramaatiline romaan [illegible] 9 jaos. Peaosades: Janet Gaynor, Charles Morton, Lucy Doraine ja R. Schildkraut.

2) Esimene lawastatud EESTI kirjanduslik [illegible] Ed. Wilde lõbusaid muljepilte

„Wigased pruudid“

Sen filmi platab kõik seni lawastatud Eesti filmid. Algus kell 5.

[illegible] Wenepoolt

„Iswestija“ kahtlustab Saksa kohut sihilikkuses.

[illegible]

Kõnu [illegible] protsessi lõppes neil päewil Berliinis, nagu juba teada, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lihtsalt hoolimata küllalt kõwa-sitest.

Oodati ju [illegible] igaltpoolt, et wene pagulased kes Berliinis [illegible] wene [illegible] ja selle abil Nõukogude wõimu kukutada tahtsid, iikagi mingisuguse karistuse osaliseks saawad.

Saksa lehed ise on sigelemistwalt otsusest ainult lihtsa märkimisega, kuid otsuse põhjused kritiseerimata mööda läinud; seda enam aga on Wene lehed suu täis wõtnud ja näewad Berliini kohtuotsuse taga puht-poliitilist mõjutus-põhjuseid ning rünnakut Nõukogude wõimu wastu.

Nii kirjutab Wene ametlik häälekandja „Iswestija“, et Berliini kohtuotsus olewat awalik naerustamine ja warnustada heitmine Wene riiklikule wõimule. Saksa kohus kui [illegible] organisatsioon olewat oma otsuse müünud, et [illegible], mis [illegible] Wene wastu sihitakse, on kasulik Saksamaa poliitilistele ja rahwuslikele huwidele. [illegible] selge [illegible] selle kohta, et Saksamaa on [illegible] wene [illegible] [illegible] huwidele.

Leht juletab Saksamaa juhtiwatele poliitikutele diplomaatilist korrektsust meelde, sest pahul kui ka see nende huwides peaks seisma, et Saksamaal wõimalikult palju wenelastele [illegible] tööd [illegible] kuhu on jäänud kokkulepped ja diplomaatilised suhted Wene-Saksamaa wahel.

Lisaks Berliini kohtu [illegible] kirjutuse awaldawad Wene lehed weel teisi selle-laadilisi kirjutusi, kus [illegible] teiste riikide walitsusi umbes samasugustes tegudes. Nii tuletatakse meelde pagulaste kindral Kutepowi kadumist, millele Prantsusmaa tagurliste ringkonnad walitsuse toetusel nii wäga [illegible] suhtuwad ja lisaks ühes eubi seljataga „leiwa“ tagurlise ajakirjandusega näidata püüdwad, et Kutepowi röõwijaks on N.-Wene Pariisi saatkond ja ei keegi muu.

Kuritahtlik weskiplahwatus Wenes.

28 surnut, 16 raskesti haawatut.

Weski oli üks moodsamaid.

Moskwa, 12. weebruaril. Kuulikus weskis Rostowis Doni ääres juhtus möödunud pühapäewal kohutaw plahwatus, mis weski täielikult purustas. Plahwatusele järgnes tuli, mis häwitas suurema osa wiljast. 28 inimest sai surma ja 16 raskesti haawata. Weski tehnilised sisseseaded on täielikult häwitatud.

GPU organisatsioonid on asja energiliselt uurimas. Awaldati esialgne teadaanne, milles muu seas öeldakse: Juurdluse senine käik laseb järeldada, et plahwatus on tekitatud kuritahtlikult. Kõik andmed näitawad, et siin on tegemist wasturewolutsioonilist laadi kuriteoga. Ei ole kahtlust, et süüdlasi ootab kõige walusem karistus. Tuleb tähendada, et plahwatusega lõhutud weski oli oma tehniliste sisseseadete poolest üks täiuslikumaid Wenemaal.

Surm kiirrongi rataste all.

Õnnetus Mustjõe-Aegwiidu jaamade wahel.

Kolmapäewa õhtul kella 8 ajal jäi Mustjõe-Aegwiidu jaamade wahel, 153. kilomeetril kiirrongi nr. 1 alla [illegible] elanik Hans Rosenberg, 43 a. wana. Wedurirattad purustasid õnnetul waksa jala ja reieluu ning wasaku ola. Kui rong peatati, leiti allajäänu raskete wigastuste ja werekaotuse tõttu täiesti meelemärkuseta.

Rosenberg toimetati samale rongile; Tapale jõudes asetati ta raudteeambulantsi, kus [illegible] [illegible]. Järgmise rongiga taheti wigastatu wiia Tallinna, kuid ei ei jõutud [illegible], sest R. suri rongil juba enne Tallinna jõudmist.

Mis põhjusel ja kuidas Rosenberg rongi alla jäi on teadmata. Arwatawasti jääbki see selgumata, sest ei rongi personaal ja ka allajäämise koha ümbruse elanikud ei näinud, kuidas Rosenberg rongi alla sattus.

[illegible] koosseisude [illegible]

[illegible] walitsus [illegible] asutuste koosseisude määruse muutmise [illegible] otsekohese walade walitsuse [illegible] [illegible], [illegible] asutuste, [illegible] [illegible] ja tolliametite [illegible].

Surmaw pauk saanist.

Riisipere ringkonna walitseja sai õnnetult surma.

Laskeriist läks kogemata lahti.

(„Rahwa Sõna“ kaastöö.)

Riisipere, 13. weebruaril. Täna hommikul kella 11 ajal sai jahipüssi läbi õnnetult surma Riisipere ringkonna riigimaade walitseja Alfred Läte.

Läte oli hommikul heinamaale oma heinawedajate juure sõitnud, kus saanist wälja astudes ka püssi saanist teki alt wälja tõmbama hakkas. Selle juures puutus aga laskeriista päästik mingisuguse asja wastu: kõlas pauk ja haawlilaeng tungis Lätele paremale poole rinda.

Raskesti haawatu taheti wiia kohe Nissi alewi arsti juure. Enne aga kui sinna sõuti, suri haawatu teel.

Aktsioon Poola seimi wastu.

Wastasrinna saadikutelt tahetakse riisuda isikupuutumatus.

Diktatuurigrupi demagoogia.

Warssawi, 13. weebruaril. Täna ilmus lehtedes walitsusbloki parlamendirühma deklaratsioon, milles selle rühma rahwasaadikud seletawad, et nemad loobuwad oma parlamentlikust isikupuutumatusest. Seda teewad nemad sellepärast, et mõned rahwasaadikud töötawad koos teatawate wälisriikidega wõi nende agentidega, warjates endid parlamentliku isikupuutumatuse taha, kuna aga hariilik kodanik täielikku wastutust oma tegude eest peab kandma.

Sotsialistlik „Robotnik“ nimetab selle meeleawalduse demagoogiliseks, naeruwäärseks ja klounlikuks, sest meeleawalduse mõte on see, et wastasrinna rahwasaadikutelt tuleks isikupuutumatus ära wõtta. Lehe arwates on wiimane aeg, et kogu maa, kõigepealt demokraatlikud alused, sotsialistliku erakonnaga eesotsas, wõitlust alustaks korralagedusele wastu, mida walitsusblokk tahab täita.

Maanälg kestab.

Tänawu ligi 4000 asundusekoha soowijat.

Maatagawarad lõppemas.

Nagu eelmistel aastatel, nii tulewad ka tänawu kewadel wäljaandmisele uued asunduskohad, peamiselt metsa alt wabanenud wõi uud smaad.

Näib aga et maanälg meil weel küllalt sahendatud ei ole ja soowiawaldusi on juba nüüd warakult mitukorda rohkem esitatud ku kohti üldse wäljaandmisele tuleb. Kohalikkude wallawalitsuste andmete järele on üle maa praegu kohasoowijaid 3453; kuna aga eesõigustatud maatahtjaid oma soowid otsekohe põllutööministeeriumile esitawad, wõib julgesti arwata, et kohasoowijate arw tõuseb 4000-le.

Kohtasid tuleb aga wäljaandmisele tänawu 700—800.

Kõikide maatahtjate soowe rahuldada ei jõuta, sest riigi tagawaramaad kawatsetakse kolme aasta jooksul wiimaseni wälja anda.

Elumaja tules.

6000 krooni häwines tules.

Uue-Antsla wallas läks 11. weebruaril põlema Iwahansu talu omaniku Joh. Suia elumaja. Tuld kustutada ei suudetud ja lühikese aja jooksul häwines maja ühes seesolewa warandusega.

Suia arwab oma kahju 6107 kroonile. Kinnitussumma tegelikku kahju aga katta ei jõua, kuna maja ainult 4000 kr. eest kinnitatud oli.

Millest tuli algas, on teadmata. Suia ise kodus ei olnud; wend, kes weerandtunniks kodust lahkus, leidis hiljem tagasi tulles maja tulest.

Läänemaa asunikkude uued kaebused.

Aljas lammutab koole. Õpetajate kahtregistreerimised jonni pärast.

Enne jõulu awas Läänemaa asunikust haridusosakonna juhataja Aljas ilma maawalikogu teadmata Wormsis uue kooli Husbyse 8 koolikohustliku lapse jaoks ja sundis Norrby kooli õpetaja Gjärdströmi sinna õpetajaks. Koolis ei olnud kõigewajalikumatki sisseseadet (koolipinke, tahwlit jne.), õpetaja korteriks pakuti asuniku endist sahwrit. Kuna õpetaja ei saanud sinna ametisse minna ja palus ennast sellest komandeerimisest wabastada, suurusehull Aljas registreeris õpetaja G. kohalt lahti.

Tuleb selgitada muidugi kohtu abil; mitu protsendikest Aljasel seekord on õigust.

Oodataw ilm reedel.

Merel paigati keskmised kuni kõwad, mujal keskmise kiirusega lääneraarte tuuled. Öösel selgewõitu, päewal pilwine. Sisemaal öösel kerge külm.

Teatame oma austatud ostjatele, et tulekahju tõttu, mis 7. weebr. algas ja tänase päewani kestab, kogu meie wiljatagawarad häwitatud said.

Kuna see wili, mis salwedest päästetud, meie arwamise järele terwisele kahjulik ja inimese toiduks täitsa kõlbmata on, andsime kõik ilma erandita kinnitusseltsi korraldusse.

Töö weskites jätsime seisma, milleks meil wõimalus on selle tõttu, et meil suuremad jahutagawarad olemas, missugused kuni uue wilja kohale jõudmiseni täiesti jatkuwad.

Wahepeal on uuesti ostetud wili ja nimelt:

1200 tonsi a.-l. „Vibeka Maersk'iga" kohale jõudnud.
a.-l. „Bärghild" on eile Stettinist 700 tonsiga wälja läinud.
a.-l. „Steinhölt" on 400 tonsiga teel ja ka Wene esinduse käest on umbes 1.000 tonsi wilja kindlal arwel ostetud, mis koha peal ja igal ajal kättesaadaw.

Meie weskid ei ole tulekahju läbi kannatanud, — ajutised elewaatorid on korda seatawad ja ootawad ainult üles seadmist niipea, kui tuli täiesti kustunud, mis kõige lähemal ajal sündima peaks.

Küllaldased wiljatagawarad on olemas ja wõime jahwatamist otsekohe täiel määral jatkata. Kartus, et meie kõrgewäärtusliste kaupade — nii jahu kui leiwa — müüki katkestame ehk piirame, on päris põhjendamata, samuti ka hinnatõusu kartus, sest mingisugust takistust ehk piiramist kaupade müügis olema ei saa ja meie hinnad, mis alati maailmaturu wiljahindadele wastawalt wõimalikult odawalt kindlaks määratud, saawad ka nüüd muutmata olema.

Tarwitajad nõudke alati meie kaupa, mis ka edaspidi Teid igatepidi nii hinna kui ka wäärtuse suhtes rahuldama saab.

A.-s. Rotermann'i tehased,
Tallinnas.

Kas lapsetapjad?

Lapse laip leiti kapist.

Neiu sünnitas ja wiis tuttawate juurde warjule.

Neljapäewal teatas Tallinnas, Jakobsoni tänawal elatsew neiu Adeliide R. politseile, et tema endine alla Erwe tänawal elatsew 24-aastane neiu Alide W. paar nädalat tagasi sünnitanud lapse, wiinud selle Wabriku tän. nr. 22 elatsewa abielupaari M. korteri, kus laps ära tapetud.

Selle teate põhjal pandi M. korteris läbiotsimine toime, mis ka tagajärgi andis. M. korteri koja kapist leiti lapse laip, mis juba mõned päewad seal oli seisnud. Laip oli paberisse pakitud.

M. abielupaar wõeti wahi alla. Mõlemad on noored inimesed, alles lähemal sügisel abiellunud. Mees töötab Johansoni paberiwabrikus, naine teenijana. Mõlemad seletawad, et neiu W., kes neile hea tuttaw, olla lapse enneaegselt surnult sünnitanud ja toonud laiba nende juurde, et seda hiljem salaja maha matta.

Nüüd peab arstline ekspertiis selgitama, kas siin tegemist lapse tapmisega, wõi surnult sündinud loote warjamisega.

[redacted]

Eesti Kirjanduse Selts Elulooline seeria.

J. V. LEHTONEN: **Victor Hugo**
Tõlk. F. Tuglas

Elulugu. 136 lk., hind 1 kr. 75 s., ilukõites 2 kr. 25 s.

Igatahes võib J. V. Lehtoneni teost lugeda kui kõige põnevamat romaani ja sealjuures on kogu aeg teadmine, et see on „tõesti sündinud lugu".
A. K. — „Vaba Maa" nr. 26 31. I 30.

Prof. ŽEBELEV: **Aleksander Suur**
Tõlk. Rich. Kleis

Elulugu. 140 lk., hind 1 kr. 75 s., ilukõites 2 kr. 25 s.

Sama eduga võib laia lugejaskonna juures romaani aset täita ka Aleksander Suure elulugu prof. Žebelevi esituses. See on tükk kontsentreeritud vana ajalugu kõige põnevamal kujul.
A. K. — „Vaba Maa" nr. 26. 31. I 1930

Läti wälispoliitika ümberkorraldamisel.

Sõbralik Warsawi sõidu selgekstegemine Eestile.

Läti otsib sõprust Eesti, Leedu, Rootsi ja Saksaga.

Riia, 13. weebruaril. „Pehdeja Brihdi" toob juhtkirja pealkirja all: „Missugused on uue wälisministri lähemad ülesanded?" Leht kirjutab muu seas: Muutus wälisministeeriumi juhtimises ei ole Läti wälispoliitikale suugugi kahjuks. Uuel wälisministril seisab ees suur ja tõsine töö.

Meie peame wiimaks asuma suhete kõwendamisele teiste Balti riikidega, nii majanduslikul kui ka poliitilisel alal. See tõstaks Läti prestiishi Euroopas. Genfi ei maksa meil palju sõita, kui seal ei arutata küsimusi, mis meid huwitawad. Palju tarwilikum oleks, et wälisminister wõi koguni terwe delegatsioon sõidaks pikemaks ajaks Eestisse ja Leedusse, wahest ka Soome ja siis weel Saksamaale.

Kolme Balti riigi liit jääb ikka weel tulewiku ideaaliks. Meie peame aega kaotama. Kõigepealt peame meie arendama oma liitu Eestiga. Läti-Eesti liidu üle on wiimasel ajal kahtlusi tekkinud. Öeldakse, see liit seisab ainult paberil.

Meie wõime Eestile oma wäikse ekstrasõidu Warsawi andeks anda. Sest on selge, et algatus selleks ei läinud Tallinnast wälja, waid kusagilt mujalt. Ka eestlased ise on jõudnud otsusele, et nad ei wõi Lätist üle hüpata. Seda tõendawad ka need otsekohesed kinnitused, mis riigiwanema läbisõidu ajal tehti, — kinnitused, et Eesti annab ikka weel suure tähtsuse oma liidule Lätiga. Meie tahame Eestile siiski sõbralikult selgeks teha, et mõlema riigi wälispoliitika tuleb kooskõlasse seada, nagu seda nõuab meie ühine leping. Meie tahame loota, et ka tolliuniooni teostamiseks soodsamad tingimused tekkiwad.

Leedu on meile majanduslikult wähem huwitaw, kuid poliitiliselt on meie sõprus Leeduga wäga tähtis. On tingimata tarwis, et meie oma wennasrahwaga kokku lepiksime. On kindel, et meie lähenemine Leedule mõjuks kiirendawalt ka meie läbirääkimistele Eestiga. Mis puutub Rootsit, siis oleks tarwis sinna saata delegatsioon tõsistest töötajatest, kes seal pikema aja töötaksid mõlema maa wastastikkuste suhete arendamiseks. Rootsi kuninga külaskäik oli ainult hiilgaw nurgakiwipanek Rootsi-Balti sõprushoonele.

Riikliku saeweski ehitamine algab.

Ehitus tuleb Kopli.

Saeweski saab sügiseks walmis.

Eile wab. walitsus andis loa riigi metsatööstusele ehitada Koplisse sõjawäe lennuangaaride maa-alale riigi saeweski. Ehituseelarwe on kokku seatud kr. 107.000 peale.

Teatawasti wõeti riikliku saeweski ehitamise küsimus Tallinna juba läinud suwel kõne alla. Siis tegid eraettewõtjad aga suurt kära. On ju riigi metsatööstus eraettewõtjatele wõistlejaks, reguleerides hindu siseturul.

Nüüd on küsimus ikkagi lahendatud. Praegu on riigi metsatööstusel saeweski Kegwiidus. Selle sisseseade on aga wananenud, ka tuleb seal töötamine kulukas.

Tallinna saeweski ehituse eeltööd algawad kohe ja sügisel loodetakse juba uue saeweski tööle rakendada. Saeweskisse seatakse üless 2 raami. Esimeses järjekorras on riikliku saeweski ülesanne warustada riigi- ja omawalitsusasutusi odawa ehitusmaterjaliga ja reguleerida Tallinnas hindu.

Umbsõlm Poola sisepoliitikas.

Walitsus seimiga wastolus. — „Oberstite grupp" ähwardab seimi laialisaatmisega.

(Jutuajamine Casimir Czapinskiga.)

Mind, ja nagu wist kõiki poliitiliselt mõtlejaid inimesi, huwitas Poolasse sõites eeskätt sealne sisepoliitiline olukord. Ajalehed ja telegrammid räägiwad nii sageli Pilsudskist kui ainuwalitsejast, diktaatorist, nimetawad ta abilisi diktatuuri grupiks ja wõtawad seisukoha poolt wõi wastu — kuid ometi ei ulatu ialgi nende kirjutised täpsema Poola sisemise olukorra analüüsimiseni.

Sellepärast otsisin üles wana tuntud rahwajuht Czapinski seimi suurtest saalidest ja langesin talle mind huwitawate küsimustega otse kallale. Seimis oli parajasti käsil eelarwe üksikute punktide hääletamine ning suurel opositsioonääril seepärast aega õige wähe, kuid weerandtunni pühendas ta mulle siiski lahkesti.

Seisukord on säärane, jutustas Czapinski, et Barteli kabinett on jõudnud erilise pinewuseni. See pinewus tekkis halbade majanduslikkude olude ning ebasoodsate rahwuswaheliste suhete surwel. Siia juurde tulewad weel suur töötute hulk, üle weerand miljoni, ning rahwa üldine meeleolu diktatuuri wastu.

Mõnede tunnuste järgi Barteli kabinett tahab töötada käsi-käes seimiga, kuid telgitaguste olukordade surwel ei wõi öelda kaua see hea tahe jõuab püsida. Wõib arwata, et Barteli kabinett jõuab eelarwe wastu wõtta, sest uus eelarweaasta algab juba 1. aprillist. Kuid tegelik wõimukasitamine on nimmetatud „oberstite grupi" (waltewnikute ja teiste kõrgemate sõjawäelaste salaseltsi) käes — ning see on wäga waenulik Barteli walitsusele, tema silmis pole Bartel muud kui manööwriabinõu eelarwe saamiseks, et siis seimi laiali saata.

Oberstite grupil on oma esindajaid Barteli walitsuses: tööminister Pryster, kes on asunud haigekassade häwitamisele. Kohtuminister Cutzlewic kuulub bartelistide hulka, kuid tema abiks on wiimane karjerist Sysztowsky, kes jälle kuulub oberstite gruppi ning püüab igal wõimalikul juhul töötada seimi ja Barteli wastu. Sama lugu näeme ka siseministeeriumis; minister ise on bartelist ja mõõdukas, kuid tema abi (Poola ministriabid on poliitilised isikud samuti kui ministridki) kisub kõige jõuga maha selle, mis minister ehitada püüab.

Nagu näeme, on Barteli seisukord enam kui kõikuw ning raske on öelda palju suudab ta oma ülesannetest teostada.

Parlamendis, kus 444 liiget, on terwelt kolmweerand Pilsudski diktatuuri ja oberstite grupi wastu. Sellest opositsioonist moodustab ¼ pahempoolne rinne, teise wähemusrahwad ja kolmanda rahwusdemokraadid. Diktatuuri toetab ainult üks neljandik seimist n. n. „parteitu blokk" wõi lühidalt P. P., kuhu kuuluwad Pilsudski oberstid ja ohwitserid.

Praegu seim on jälle enam kui terawas wahekorras diktatuurigrupi ja kõikwõimsa marssal Pilsudskiga. Seim tõmbas maha suuri summe n. n. dispositsioonifondist, mis läheb ministritele salajasteks otstarweteks. Muuseas wähendati ka Pilsudski enese krediite 2 miljoni zloti wõrra.

See ongi, mis esile kutsunud suure pinewuse walitsuse, opositsioonirühmade ja diktatuurigrupi wahel. Jälle peawad Pilsudski ohwitseridegrupi liikmed üle maa koosolekuid, wõetakse wastu ägedaid resolutsioone, Pilsudski ise on mürgine ja sõjapilduwise ees.

Kuhu see kõik wiib? Walitsuse wõitlus terawneb iga päewaga. Ikka suuremaid etteheiteid langeb seimi marsali kohtalt Daszynski kaela. Seisukord on jõudnud lähidale 1920. aasta omale, mil Pilsudski ette wõttis oma Warssawi peale marssimise.

Sedapuhku ei ole ehk oodata mingit „marssi", sest wõim nagu nii on telgitaguse grupi käes. Kuid mis kindlasti oodata wõib, see on seimi laialisaatmine. Seda aga kawatseb salaselts ette wõtta nähtawasti wäikse maskeerimisega, et mitte ärritada laia rahwahulki. Seimil lastakse wastu wõtta eelarwe, lastakse suwisele waheajale minna — siis aga öeldakse, et waadake, seim ei tööta „rahwa kasuks", et meie seimi enam kokku ei kutsu. Ning osaw manööwer ongi tehtud.

Kui kiiresti kõik need sõlmed lahenewad, näitawad lähemad päewad.

N. S.

Meksiko president Ortiz Rubio, tööliste partei esitaja, kellele tema ametisse astumisel kohe toime pandi rewolwriatentaat. Õnneks riiwas kuul presidenti ainult kergelt, nõnda et ta ametikohuste täitmisel ei saanud takistatud.

Salajased lapserööwlid Prantsusmaal.

Pariis, 12. weebruaril. Lehtede teatel tahtsid möödunud pühapäewal Pariisi lähedal tundmata mehed ühe Wene pagulaste asunduse filmapaistwa tegelase 8-aastast poega ära wiia. Lapsetüdrukule, kelle kaasas poiske oli, olid mehed lapse isa wõltsitud kirja ette näidanud. Tüdruku kisa peale jooksis üks politseinik ja keegi eraisik juure. Seda nähes põgenesid mõlemad tundmatud (neid oli kaks) autoga, millega olid tulnud.

Waielus Soome parlamendis Eesti kaubalepingu üle.

Helsingi, 12. weebruaril. Parlamendi wäliskomisjoni tänasel koosolekul esines wälisminister Procope pikema aruandega wälispoliitilistest küsimustest. Muu seas andis ta ka seletusi kaubalepingu läbirääkimistest Eestiga.

Ainsa käeliigutusega saawutate kohe raha

mida wajate, omandades E. Hariduslliidu loositähe, millega wõib wõita 2 korda — kohe ja 22. aprillil s. a. Peawõit Kr. 10.000.— Loosihind 1 kroon. Wõite maksetakse wälja igal äripäewal!

Tallinnas — E. Haridusliidu büroos.
Tartus — E. Karskusliidus.
Narwas — „Roosipuu" raamatukpl.
Rakweres — Wiru Pangas.
Wiljandis — „Sakala" talituses.
Pärnus — „Waba Maa" talituses.
Walgas — „Lõuna-Eesti" talituses.
Kuressaares — „Meie Maa" talituses.
Haapsalus — Lääne Maawalitsuses.

Kuna tagawara lõpul, palutakse kõiki, kellel soow weel loositähti edasimüügiks tellida, seda aegsasti teha.

Maailma pikem sild

on Ameerikas Soola järwel. Sild on puust ja üle 15 klm. pikk. E. Ajakirjanikkude Liidu loterii peawõit on ka suurim, kuid ainult Eestis.

„München" kustutatud.

New-York, 12. weebruaril. Tuli Saksa aurikul „Münchenil" kustutati pärast suuri jõupingutusi, mis olid kestnud 21 tundi. Laew ei ole mitte täielikult põhja wajunud. Ta oli wett täis lastud selleks, et kergem oleks tuld kustutada. Laewa meeskonnast on surma saanud kaks ja haawata kaheksa meest. Peale selle on wiis tuletõrjujat haawata saanud. Ametlikult teatatakse, et plahwatuste ja tule tekkimise põhjus on weel teadmata.

Berliinis autojuhtide streik

Berliin, 12. weebruaril. Berliinis on praegu käimas autojuhtide streik. Streikijad nõuawad palgakõrgendust.

Täna oli mitmes kohas streigirahutusi. Streikijad pidasid kinni autod, mis olid sõimas. Mittestreikijatelt autojuhtidelt nõuti streigiga ühinemist. Sõitjaid autosid pilluti kiwidega. Mõned autod lükati ümber, mõnedel löödi aknad purusks.

Kutepowi pea 500.000 franki.

Pariis, 12. weebruaril. Keegi kõrge isik, kelle nime ei awaldata, andis ajalehe „Matin" kätte 500.000 franki, mis makstakse kasuks isikule wõi isikutele, kes kohtuwõimudele teateid annawad, mis wõimaldaksid kindral Kutepowi elusalt wõi surnult kätte saada ja tema mõrtsukaid wõi ärawiijaid wastutusele wõtta.

Kas Strandmani walitsuse wiimsed tunnid.

„Koalitsiooni enam ei ole?".

Wiimastel päewadel on koalitsioonirühmade ajalehtedes ikka enam ja enam hakanud esile tungima kriisijutud. Koonduslased kipuwad kallale rahwaerakonnale, kogud koondusele ja rahwaerakond tööerakonnale. Ühesõnaga käib sisetõda täies hoos.

Neljapäewane „Kaja", tunes üldkomisjoni koosoleku kirjelduse asundustalude kreposteerimise seaduse arutamiskäigu üle, paneb sellele pealkirjaks „Koalitsiooni enam ei ole". Sealt selgub, et koalitsioonirühmad pole tülis üksi ajakirjandus weergudel, waid see on kandunud ka seadusandlusse. „Kaja" järgi on üldiselt olukorda kirjeldanud komisjonis Tupits nii:

Üldkomisjonis on kogu selle seaduse arutamise ajal walitsuse ettepanekud läbi kukutatud. Mingisugust koalitsiooni siin enam ei näe, waid iga rühm talitab nii kuidas ta arwab. Niisugust seadusandlust ei saa koomuliku p'dada. Täna sünnib nüüd aga weel wõõrastawam lugu. Elle kaitses põllutööministeer asundusekohtade müügi wabadust, täna nõuab tema esitaja müügikitsenduste laiendamist isegi tillukeste käsitöö- ja kalameestekohtade peale, kuskuures ta isegi kaugemale läheb, kui sotsialist d... See on juba täielik tohuwabohu. Kõnelemata sellest, et enam mingeid piire ei ole, kus walitsuse koalitsioon algab wõi lõpeb, et tea enam ka seda missugused waatekohti walitsus siis lõppude-lõpuks kaitseb? Niisugustes olukorras on wõimata töötada.

Põllumeeste esitajad lahkusidki selle järgi komisjoni koosolekult.

Niisugune korralagedus, nagu see üldkomisjonis iga päew nähtawale tuleb, kus enam mingit koalitsiooni ei näe, walitsuse ettepanekud läbi kukutatakse jne., see kisub walitsuse autoriteedi päris alla. Üldkomisjoni liigetel küll enam selgust ei ole, kas meil on weel koalitsiooni wõi ei ole teda enam?

Eile kõneldi riigikogu kuluaarides juba päris kindlasti kriisi wõimalusest, kui tõhendatud seaduse lõpliku wastuwõtmise eel ei suudeta leida mingit kompromissi koalitsioonirühmade wahel.

Meile näib aga, et tüli pole puhkenud ainult asundustalude kreposteerimise seaduse pärast, waid wastolud koalitsioonirühmades on ka muude küsimuste alal küllalt suured. Kas neid aga nii kergesti likwideerida saab, on küsitaw.

Tööerakonna tühjad noodad Wirumaal.

Mõni päew tagasi pidi aset leidma tööerakonna suur kõnekoosolek K.-Jõhwe kaewanduse rahwamajas, selleks ilmus kohale riigikogu liige Tallmann, kuid kes aga juttu saaduse kuuete ilmumata jäid, need olid kuulajad. Koosoleku algusele oli kogunud kokku paarkümmend inimest, nii et koosolek pidamata tuli jätta.

Tellige weel täna Eestimaa Töölisühingute Keskliidu häälekandjat

„Tööliste Hääl"

Sõnake Warssawi wastuwõtust.

Wõib olla kuidas tahes wastane praegusele Poolas walitsewale poliitilisele korrale, kuid poolakate kui inimestega, kui kolleegidega ja ametiwendadega wõib siiski wäga hästi sobida ja läbi saada.

On waremalt öeldud, et poolakas on Ida-Euroopa prantslane. See peab[illegible] ka Ruba [illegible] peale. Läti ja meie [illegible] wõrreldes on poolakad [illegible] wõrra peenetundelisemad ja [illegible]. Ka [illegible]

Ka see Warssawi wastuwõtt[illegible] [illegible] ja [illegible] mitmed neist waremalt Eestis [illegible] ja wiibinud. [illegible] paris selges Eesti keeles wastu [illegible]. Meeleolu [illegible] sõbralik. Mõjub ja [illegible] [illegible]

Kogu aja Eesti lehemeestele juhiks olew Poola-Eesti ajakirjanikkude ühingu esimees Kokminski, üle keskea, wiidi skeptilise ilmega ja näpitsprillides [illegible] [illegible] likwideerida peenelt isegi [illegible] seid momente, nagu juhtus Pilsudski lossi ees. Mees kõigiti diplomaat ja lahkus ise. Samuti kaaten Drommer, kes elanud waremalt [illegible] Tallinnas. Paremat seltskonna[illegible] ja korra[illegible] [illegible] wõi [illegible] [illegible] Warssawis [illegible]. Ka wälisministeeriumi noorem ametnik Czaznowski, kelle õhul lahke [illegible] [illegible] „pan" [illegible].

Kui inimestest jäid parimad muljed. Ja eks see olegi see päris elulise, sest olukorrad wõiwad muutuda, muutumadki lõppude lõpuks. Tõepoolest wõib öelda ... inimestega muidugi. Poliitiline [illegible] on teine [illegible]

Lööwad üksteisele surmakella.

Põllumeeste kogud ja asunikkude koondus tülis. Koonduse kindralitele rõngas ninna.

Wiimasel üldkomisjoni koosolekul teisipäewal läksid asunikkude koondus ja põllumeeste kogud päris tigedalt wastamisi. Põhjuseks näib olewat see, et mõlemad wõitlewad põllumehe hinge pärast. Selles wõitluses iseloomustawad nad teineteist otse tabawalt ja rabawalt. Ei ole kellegi saladus, et koondus surub kogusid ning on asunud uue „põllumeeste erakonna" loomisele. Walitsuses ja riigikogus on koondus suutnud ennast põllumeeste kogudest ettepoole nihutada, mis juba ka põllumeeste kogudele näib närwide peale käima hakkawat. Nii on põllumeeste kogude rühma liige J. Teemant siis ka komisjonis juba ütelnud, et „kui koonduse asunikud riigikogus hakkawad kepiu lööma, siis tuleb neile rõngas ninna panna".

Asunikkude koonduslasi on ta järgmiselt iseloomustanud:

„Mis asunikud need õieti on, kes siin riigikogus koonduse ridades istuwad? Need inimesed ei saa õieti arugi, mis asunikkude hulkadel kohapeal tarwis on, missugused nende hädad ja puudused on."

Sellepeale tähendatud wahele:

„Kas lööte asunikkude koondusele surmakella?"

J. Teemant wastanud: Ei mitte asunikkudele, küll aga nende kindralitele lööme surmakella!

Neid poliitilisi kindraleid iseloomustanud J. Teemant nii:

„Asunikkude koonduse kindralid ei oska üldse poliitikat teha. Kas on see siis ka mõni poliitika, kui teie majandusminister jookseb Läänemaale uut põllumeeste koondust asutama. Mis asunik temo ka on? Niisuguseid rumalusi wõib teha küll Petserimaal, mujal jääb sellega liiwale."

J. Teemantile wastanud B. Penno, üks asunikkude koonduse kindraleist, et põllumeeste kogud tegewat ainult segadust ja terwe nende poliitika polewat muud kui sigri-migri. Sellepärast muutwat ka kogud oma nime juba mõnesti maakonnas, näiteks nii: „Ühinenud põllumeeste kogud, asunikud ja riigirentnikud."

Nagu siit nähtub, on koonduse ja kogude kindralid üksteist tulistanud õige suure-kalibrilisteft kahuritest. Tähendab wõitlus — põllumehe hinge pärast läheb wistist hoogsamaks. Wõi on see tulistamine tingitud just peamiselt maa- ja walitsusministeist? Wistist see ongi peapõhjus.

Teatejooks suuskadel.

Wõitjad juures teatejooksus suuskadel, mis korraldati möödunud nädalal jaksa kaitsewäes.

Juubeli-laulupidu 1933. a. suwel.

10. üldlaulupeo eeltööd alganud. — Kawa koostamine käsil. Eeskawasse wõetakse üldse 35 numbrit.

1933. a. suwel eesti lauljad-mängijad kogunewad kümnendat korda ülemaalises ulatuses — X-dale eesti üldlaulupeole.

Lauljate liidu juhatus on asunud X üldlaulupeo kawa koostamisele.

Juubelilaulupeo organiseerimisel on wõimalus kaasa rääkida kõigil asjast huwitatud ringkonnil. Nüüd on paras aeg igaühel oma soowide wäljendamiseks. Lauljad, koorijuhid, helilooja, kõik laulumuusika harrastajad, tehke teatawaks lauljate liidu juhatusele oma wähemadki soowid, puutugu need laulupeo eeskawa wõi laulpeo eeltööde organisatsioonilist külge.

Lauljate liidu juhatus paljude kaalumiste järgi on omistanud üldise seisukohana põhimõtte: X üldlaulupeo laulud olgu kunstiwäärtuslikud, kuid lihtsad ning kõigile kooridele kättesaadawad.

Raskest ja keerulised laulud teewad wähematele ja keskmistele kooridele õppimisel raskusi. Ent ainult lihtsad laulud teeks selle suure ettewõtte ühekülgseks. Sellest sõltub teine lauljate liidu juhatuse omistatud seisukoht: X üldlaulupeol peale üldsegakoori esineks keerulisemate ning raskemate laulude linnade ühendatud segakoorid. Selles kwalifitseeritud ühendkoori kuuluks kõik linnakoorid, kus 40 ja rohkem lauljaid. Peale mainitute weel wäiksemaarwulisteist kooridest suuremate wõimistega ning wäljapaistwamad koorid lauljate liidu kutsel. Linnade ühendsegakoor laulupeol kannaks ette 4 uuemat segakoori laulu ja ühe kantaadi orkestri saatel. Umbes samul põhimõtteil kawatsetakse liigitus ette wõtta ka meeskooride juures. Laulupeol üldmeeskooris laulaks kaasa kõik meeskoorid ja kõigi segakooride meeshääled. Üldmeeskoori tarwis kawatseb lauljate liidu juhatus kawwa wõtta kergemaid ning lihtsamaid meeskoori laule.

Peale üldmeeskoori esineks laulupeol erimeeskoor, kuhu kuuluks ainult iseseiswalt tegutsewad meeskoorid, nii nagu see on olnud waremateIgi laulupidudel. Erimeeskoor kannaks ette uuemaid meeskoori laule.

Kokku kawatsetakse X laulupeo kawwa paigutada umbes 7 meeskoori laulu.

Uudisena esineks X üldlaulupeol üldnaiskoor, milline moodustataks puht naiskooridest ning kõigist segakooride naislauljaist. Selle koori tarwis kawatsetakse kawwa wõtta 2 naiskoori laulu.

X üldlaulupeo eeskawa sisulist külge kaaludes on lauljate liidu juhatus peatama jäänud järgmise põhimõtte juure: X laulupeo kawa peaks sisaldama iga warempeetud üldlaulupeo kawast ühe kõige rohkem mõjule päästenud laulu, s. o. kokku 9 laulu waremate üldlaulupidude kawadest. See oleks juubelilaulupeo ajalooline külg, warempeetud üldlaulupidude mälestamine. Lauljate liidu juhatus on kaalumiseks wälja waadanud ka wastawad laulud, arwult 12. Nendest 3 peaks kuuluma kustutamisele. Wäljawalitud laulud on järgmised: „Sind surmani" — A. Kunileid (üldmeeskoorile), „Mu isamaa on minu arm" — A. Kunileid (üldmeeskoor), „Ööbik" — J. Kappel (üldmeeskoorile), „Wärawad, särawad" — A. Läte (sega- ja meesk.), „Pühendan kõik kallile" — M. Hermann (segak.), „Oh kallis kaunis Põhjala" — A. Läte (üldmeesk.), „Lauluke" — K. Türnpu (üldmeeskoor) ja „Isamaa, laul" — K. Türnpu (segakoor), „Meie elu" — M. Saar (segakoorile), „Koit" — M. Lüdig (segakoor) ja „Eks teie tea" — R. Tobias (segakoorile), „Priiuse hommikul" — K. Türnpu (segakoorile).

Waimulikke laule on kawatsetud kawwa wõtta 2—3.

Pasunakoorid laulupeol esineks 6 pasunakoori palaga.

Nii esialgse kawatsuse järgi kujuneks X üldlaulupeo eeskawa numbrite arw järgmiseks: üldsegakoor 15 laulu, linnade ühendsegakoor 5, üldmeeskoor ja erimeeskoor kokku 7 ja naiskoor 2 laulu, kokku 29 laulu. Pasunakooridele 6 pala. Seega üldse eeskawa numbrite arw 35.

Uueks Eta direktoriks K. Kornel.

Eesti Telegraafiagentuuri juhatus otsustas oma koosolekul 13. weebruaril s. a. walida agentuuri asjaajajaks direktoriks endise kaubandus-tööstusministri Karl Korneli.

Hra Kornel astub ametisse 15. weebruarist.

Mingem üles mägedele... nööripidi.

[illegible] 1928. a. ehitatud [illegible] Rebelhorni mäele on nüüd [illegible] ja [illegible] 2000 meetri [illegible].

„Mis sa põrnitsed mulle sellaselt otsa, neetud juut? Mis sa küsid? Oled sa salakuulaja? Aga see ei õnnestu sul. Tom Barnaby teab, mis ta ütleb. Tom Barnaby on aumees ja kawal mees. Jumal on tema hingele armulik. Aga, mis sa teed?" hüüdis ta korraga Samuel Katzensteinile, kes püsti tõusis.

„Kuhu sa lähed. Kuuled, kuidas waimud kisendawad? Ära mine, nad kägistawad su kohe."

Barnaby jamsis weel mõne hetke eudamisi, langes siis nurka kokku ja jäi kui kott magama.

Samuel Katzenstein laskus põrandale maha, surus kõrwa wastu luuki, kuulatas ärewusega ja pingutusega. Nüüd kuulis ta selgesti, et segased häälitsused wõisid ainult inimestele kuuluda. Kui seal all keldris tõesti mõni inimene hädas on, siis peab kohe temale abi muretsema. Aga kuidas pääseb ta selle õnnetu juure?

Ta katsus rusikatega wastu luuki lüüa. Tom Barnaby wõis selle kära peale ärgata.

Mida pidi ta tegema?

Siis tuli tal meelde, et kaases on taubade [illegible]. Ruttu awas ta kotti, tõmbas sealt puuri wälja. Ettewaatlikult, igat häält kuuletades, alustas ta puurimist. Siis surus ta [illegible] hüüdis [illegible]:

„Hallo!"

Helgamine waikis.

Samuel Katzenstein hüüdis weel kord [illegible]:

„Hallo! Wastake ometi!"

Nõrgalt, nagu läbi paksu udu [illegible] wastuseks:

„Kes seal on?"

„Sõber."

Nüüd kõlas keldrist kostew hääl juba tugewamalt; tundus koguni, et häälekõla tuttaw oli.

[illegible] siis wabastage mind siit.

„Mis see on?" küsis ta.

„Üks pilt, sa pillasid ta maha."

„Oh, Harwey, andesta."

„Mis see on?" küsis ta.

Harwey waatas küsijat üllatusega.

„Minu isa," wastas ta siis.

Grace silmitses pilti, ütles siis:

„Kawal nägu. Ja teie ei ole üksteisega sugugi sarnased. Õieti ei meeldi mulle Sargenti maalitud portreed. Nad on kuidagi liiga siledad, liiga iseloomutud."

Ta silmitses Grace uuesti. Ei, nähtawasti pilt ei olnud see, mis Grace sel kombel wapustada wõis. Aga mis siis? Mõne silmapilgu kestel, kui Grace minestanud oli, jättis ta Harweyle inimesena mulje, kes on surnud mingisuguse õudse hirmu ja kartuse pärast. Mis aga wõis sellase hirmu põhjustajaks olla? Ettewaatlikult ja hoolitsewalt, püüdes Grace mitte ärritada, algas ta uurimisi.

„Kas ei tundu sulle, et sa mu isa juba waremalt oleksid näinud?" küsis ta.

Ta mõtles hetke ja wastas siis:

„Ei, see on mulle täiesti wõõras nägu."

„[illegible] ta kunagi [illegible] teisele?"

Grace waikis mõne silmapilgu, mõtles millegi üle järele ja andis siis wastuseks:

„Muriel Brice."

Harwey waatas temale kohkunult otsa.

„Aga, kuidas tuled sa korraga sellele nimele?"

Grace kohkles, näis nagu wõitleks iseendaga.

„Ma ei tea seda isegi. Aga kui ma pilti nägin, kais see nimi läbi mu mõtete: Muriel Brice."

„Ära nüüd enam sellele mõtle, armsam. Tule lähme metsa jalutama, jäta raamatud sedapuhku."

„Ja, ja. Ma ei tea ise mispärast, kuid alati muutub mu süda raskeks, kui heidan pilgu sinu

Tallinn sai uue linnawalitsuse.

Wolikogu juhatajaks A. Rei, linnapeaks A. Uesson.

Jõukad üürnikud tahtsid wõimuhaigit juriidilise komisjoni walida.

Uue linnawolikogu koosolek algas, kella 6 õ. olid raekoja ruumid rahwast täis. Rühmad pidasid weel nõu kõrwalruumides — mõne koha suhtes polnud weel kokku lepitud.

Helistatakse. Wolinikud kogunewad saali, mis ehitud wõitjatele. Saal, keskaegne, piiblisse pildid seintel sarnase raamatust ja muust kenust, korab tuledes. Lihtsa ilmi tahe, mille ümber ja all wedelewad häälteandmiskastide kastid, asub linnapea Uesson, kelle seine wolikogu juhataja on uute walitsustega omad wolitused kaotanud.

Rahwa tarwis on wähe ruumi — nad seisawad ülewelse kõrwal, ülirietes, kirkilud koosis ja — higistawad.

Linnapea kannab ette

linnawalitsuse aruande,

millele siis alla kirjutakse.

Järgnewad walimised.

Wolikogu juhatajaks walitakse sotsialist A. Rei,

kes sai poolt 74, wastu 9,

abideks majaomanik J. Mürk, p. 68, w. 22 ja rahwaer. k. J. Uibopuu, p. 45, w. 40.

Uus wolikogu juhataja A. Rei tänab walduse eest ning asub juhatama.

Linnawalitsuse liigete palgad

määrati endises suuruses: linnapea 500, abi 360, nõunikud 320 krooni kuus ja mingisugune esindusraha.

Walitud:

linnapea abiks K. Wirma (sotsial.) p. 73, w. 12, haridusosak. juhatajaks J. Kana (tööer.), p. 49, w. 36, kuna wõistlew kandidaat Kirikal (töölisp.) sai poolt 36, w. 47, seega wähemusesse jäi;

hoolekande osakonna juhatajaks Alma Ostra-Oinas (sotsial.), p. 65, w. 19;

majandusosakonna juhatajaks senine piirwalwe ohwitser Moorman (rahwaer.), p. 57, w. 27,

rahaosakonna juhatajaks senine riigikontrolli ametnik Jul. Anton (majaoman.), p. 52, w. 30,

koosseisust just. ettewõtete aktsiaseltsi ametnikuks Wilken (saksl.), p. 57, w. 25.

Peale waheaja määratakse rewisjonikomisjoni esimehe töödu ja päewarahad kindlaks endises, see on — linnanõuniku palga suuruses.

Wahetama asub abijuhataja J. Mürk. **Rewisjonikomisjoni esimeheks waliti sotsialist Jaan Piiskar,**

p. 50, w. 28, kuna wõistlew kandidaat G. Tulper (tlp.), sai 17, w. 62. Järgnewad

komisjonide walimised:

Juriidilisesse komisjoni liikme kandidaadiks esitawad jõukad üürnikud (Astrem-Kiiman ja Ko) ajalehtede kaudu omaettoodi kindlaks saanud Bormeistri, kes küll linnawolinik pole.

Lmw. Reinthal wõtab sõna ja teatab, et rahwakogu poolt on Bormeister tunnistatud waimuwaigeks ning see otsus ka „Riigi Teatajas" awaldatud.

Üürnik Astrem, haridus- ja sotsiaalministeeriumi kõrgem ametnik, teatab, et nemad ikkagi Bormeistrit tahawad näha juriidilises komisjonis, milleks nad teda nähtawasti kõigiti kogenud ja asjatundlikuks peawad.

Walitakse kinniselt, kuulikestega, nagu linnawalitsuse liikmeidki. Bormeistrile seatakse erikast, teised komisjoni liikmed walitakse koos.

Bormeister sai poolt siiski 27, wastu 53, kukkus läbi.

Komisjonide liigete arwuks määratakse 13, jagajaks wõttes 7.

Kõiki komisjoniliikmeid loetleda, ei luba kehe ruum. Sotsialistidest waliti rewisjonikomisjoni Al. Tulp ja K. Mutt, rahanduse- — M. Püüman, A. Gustawson ja E. Pesur, ettewõtete — J. Hiiob, A. Sirro ja Aug. Tulp, majanduse — A. Kraam, K. Mutt ja Roman, ehituse — J. Pikkow, Aug. Tulp ja Past, juriidilisesse — Al. Tulp, H. Martna ja Al. Oinas, hariduse — L. Johanson, Emma Peterson ja A. Gustawson, terwishoiu — J. Hiiob, Kodilin ja Kraam, hoolekande — Lepeniit, Amberg ja P. Aurik, töökaitse — K. Tulp, Kaal ja Amberg, sundmääruste — Al. Tulp, J. Piiskar, L. Johanson.

Waestelaste kohtu esimeheks

waliti J. Reinthal (majaom.), p. 40, w. 38, kuna wõistlew kandidaat Weiss (tlp.) sai poolt 31, w. 47. Liigeteks waliti sotsialistide poolt E. Pesur ja P. Eilman.

Hariduseenõukogusse

said L. Johanson (sotsial.) ja G. Ollik (rahwaer.).

Pandimaja komisjoni waliti sotsialistidest H. Martinson, panga rewisjonikomisjoni tööer. J. Martens, rahwaerak. Maddison ja keskiane Trakman.

Walimised, pikad ja igawad, on läbi.

Sellejärele wõeti wastu linnawalitsuse ettepanek linnaplaani muutmise kohta, kuna ettewõtete tegewuskapitali määrus jäeti edaspidiseks. Wiru tn. nr. 4 teisel korral lubati kohwik awada ja lõbustusmaksust wabastati Eesti seemnewilja näitus ja mõned muud sarnased üldkasulikud „lõbustused", mis sissetulekut seda polegi.

Nagu linnawalitsuse walimised näitawad, said pahempoolsed erakonnad ühe koha wähem kui neil arwult õigus oli. Kodanlised rühmad, omawahel tehtud kokkuleppel andsid selle koha tööerakonnale, kes oleks pidanud leppima ainult ühe kohaga.

Juba esimesel koosolekul selgus ka „jõukate üürnikkude" ja „elamukultuuri" ilme — nad olid kogu aeg tööerakonna seidinwees. Kohalt tähendati isegi: „Uhine gie täestil"

Seega on „jõukad üürnikud" jne. suurendanud linnawolikogus kodanliste erakondade enamust. Ja et see tuluks tuleks tõsistele üürnikkudele, kes korterikitsikuse all kannatawad — seda ei saa kuidagi põhjendada.

SPORT

Pärnu Töölisspordi ühing — TSU käsipalli wõistlused

Peetakse 22. weebruaril Tallinnas.

TSU on loonud Pärnu töölisspordi ühinguga kokkuleppe wõistluste korraldamiseks Tallinnas. Wõistlused peetakse nii korw- kui wõrkpallis, wõib olla aga ka pingpongis laupäewal 22. weebruaril „Töölistwõimlas", W.-Pärnu m. 31.

Weel ei ole selgunud, millal TSU teeb wõistlusreisu Pärnu, kuid arwatawasti sünnib see märtsikuul.

Tshehhoslowakkia tööliss-pordi kasw.

Nagu Tshehhoslowakkia töölisspordi liidu ametlikust statistikast näha, näitab sealne töölisspordi liikumine järjekindlat tõusu.

Liitu kuulub praegu 1.108 ühingut 109.085 liikmega. Neist on 44.094 meest, 14.758 naist, 8.149 noori poiswõimlejaid, 7.082 noori naiswõimlejaid, 17.363 poiss- ja 17.689 naisõpilast. Juurdetulek on suurim õpilaste ja täiskaswanute juures. Ametiühisuslikult on organiseeritud 26.008 liiget, sotsialistlises parteis 26.031 liiget, ühingulikult 16.190. Tugewaim ühing on Praaha XI, kelle päralt on suur turnisaal, kus peeti läinud aastal ka sotsialistliku spordiinternatsionaali kongressi. Liikmeid on tal 1.301. Talle järgneb Pilsen 1 950 liikmega.

Aktiiwselt tegutsesid 143 kergejõustiku, 210 käsipalli-, 24 wõrkpalli ja 9 ujumissektsiooni. Samariitide teenistuses olid 684 inimest. Ühingute ja liidu waranduse wäärtus on umbes 14.500.000 Tshehhi krooni.

Lennuohwrid Inglismaal.

London, 13. weebruaril. Lennunduse alamsekretär teatas alamkojas, et Briti tsiwiillennundusjanduses on möödunud aastal 33 inimest lennuõnnetustel surma saanud, eelmise aasta 29 surmaohwri wastu. Sõjawäe lennuõnnetustel on 1929. aastal surma saanud 42 isikut eelmise aasta 76 surmaohwri wastu.

Eesti Ajakirjanikkude Liidu loterii tähtede müüjad — Ärge unustage 16. weebruariks raha saatmast.

teaduslistele raamatutele. Ma wõrdlen neid ikka mingisuguste salapäraste wõtmetega: kes teab," ta warises kergelt, „mis ukse taga wõib peituda, mida see wõti awab."

Tom Barnaby näis südame põhjani rõõmus olewat, kui ta Samuel Katzensteini silmas.

„Jumal olgu tänatud, et sa wiimaks ometi tulid," ütles ta. „Oli siin üksi olles tõesti pööraselt igaw."

„Mispärast?"

„Ah, surnumaja keldris käiwad tondid." Mees warises hirmust, haaras pudeli ja tegi kõwa lonksu. „Juba mitmendat päewa kuulen ma oigamist ja hulgumist. Tõesti on seal tondid lahti."

„Rumalus!"

„Kuula siis ometi."

Ja tõesti kuuldus alt sügawusest tume oigamine ja kiunumine.

„Nähtawasti on kass keldrisse jäänud," arwas rändkaupmees. Andke mulle wõti, ma lasen looma seal wälja."

„See ei ole ometi kass, see on tagakiusatud waim, kes kusagil rahu ei leia."

„Andke mulle wõti," kordas rändkaupmees, kel see salapärane wingumine juba närwidele hakkas käima.

Tom Barnaby naeris.

„Wõti on ainult doktoril. Tema seda juba minu kätte ei usalda. Üldse ei suuda ma mõista, missugused salapäraseid warandused temal seal peaksid peituma."

Nüüd muutus Samuel Katzensteini korraga tõsiseks.

„Kuidas pääseb keldrisse?" küsis ta.

„Siit, näete seda lukki. Kuid selle wõti on ainult doktoril. Ja mida tahate teie siis keldrist otsida? Seal pole ju peale waimude midagi muud näha, ja kes waimu näeb, see peab surema."

Ta jõi uuesti tugewa lonksu, raputas siis pead ja pomises endamisi:

„Ja kuidas nad surewad, kuidas nad surewad, need õnnetud! Mul on kõigest sellest juba willand. Sel nädalal oli neid terwelt wiisteistkümmend, juudid, iirlased, neegrid ja neetud punanahad. Jumala käsi karistab patuseid raskelt. Ja kes meist teab ütelda, et see karistus peatselt ka meid endid ei taba."

Ta haaras rändkaupmehe käest julgustotsiwalt kinni.

„Ära jäta mind maha, Sheeny, jää minu juure, ma kardan nii wäga. Igalpool hulguwad siin waimud ringi. Ja patused surewad. Ka mina olen patune, wäene ja wana mees . . ."

Samuel Katzensteini silmadest hõõgus isesugune läige. Ta puuris pilgud oma kaaslase näkku.

Tom Barnaby langes põlwedele. Ta hädaldas hulguwal häälel:

„Sa tead, oh jumal, et ma patune olen. Lõpuks olid ka nemad kõik inimesed, samuti olewused lihast ja werest nagu teisedki . . . Ja nüüd näen ma ikka nende silmi . . . nad põrnitsewad mulle otsa . . . kas sa ei näe seda, Sheeny? Seal, näete, seal põrandal, keerlewad üksed silmad, nii nagu klaaskuulid . . . Mu jumal, ma olen süüdlane, kuid heida armu minu peale, kuid sa tead, et ma su truu ümardaja olen. Ja mind wererwad need silmad minu peale. Kui nad mind puudutawad, siis suren ma kindlasti ja lähen põrgusse . . . Aga see ei ole ometi minu süü, oh Jumal, waid tema, tema . . ."

„Kelle süü?" kähistas Samuel Katzenstein.

Tom Barnaby kainestus silmapilkselt.

134 135

Kopli piiriwalwurid koerte jahil.

Kas tegewuse puudus wõi ulakus.

Kopli piiriwalwurid on wiimasel ajal nähtawasti harrastama hakanud isearalist „sporti", koerte mahapõmmutamist. Ei wõi ju kellelgi midagi selle wastu olla kui häwitatakse hulkuwaid peremeheta koeri, kuid kui koeri häwitama hakatakse omaniku juuresolekul ja wiimase majaukse ees; on see ikkagi liig. Pealegi on piiriwalwel teatawasti muud ülesanded, kui jahipidamine koertele.

Paari päewa eest laskis Kopli elanik Sulper õhtul koera uuja ette jalutama. See oli noor kutsikas. Omanik oli ise koera juures walwel, et ta kaugele ära ei jookseks. Ootamatult ilmusid pargist kaks piiriwalwurit ja hakkasid koera lumega loopima. Kui koer siis haukuma hakkas, haaras üks piiriwalwuritest relwa ja kihutas kuuli koera pihta. Koer suri haawadesse alles neljandal päewal.

Umbes analoogiline juhus oli hiljuti ühe Kopli maja läbikäidawas õues. Kui ärewile aetud koeraomanikud piiriwalwe kordoni järelpärima läksid, seletati sealt upsakalt, et neil weelgi hulk koeri ära on märgitud, kes maha tulewad kõmmutada.

8. seemnewilja katseasjanduse ja nisu erinäitus.

Eesti sordiparanduse seltsi poolt korraldatakse tänawu 15. märtsist kuni 5. aprillini Kaiaroopalisel raudteel seemnewilja, katseasjanduse ja nisu erinäitus. Näitusel esinewad katsejaamad katsetulemustega ja kodumaa tuntumad seemnekaswatajad. Nisu erinäitusel on wälja pandud iagajätjed kodumaa nisu jahwatus- ja küpsetusomaduste kohta. Näitus korraldatakse kaheteistkümnekahes jaamas.

Näitus on awatud igas jaamas hommiku kella 9-st kuni õhtu kella 6-ni.

Awalik küsimine

end. Tallinna Ametiühingute Kesknõukogu waranduste päästmise asjus.

1. detsembri wäljakukke tagajärjel suleti suurem osa Tallinna ametiühinguid, ning Tallinna Kesknõukogu. Ühtlasi konfiskeeriti nende warandused. Suurem osa ametiühingute warandustest on ühel ehk teisel teel kätte saadud, lahendamata on aga tänaseni ajani Tallinna Kesknõukogu waranduste küsimus. Osa warandustest on hoiul Tallinna linnawalitsuse käes, kuna teine osa, endise kesknõukogu muusikakoori muusikariistad [illegible] iskute käes leiali on [illegible]. Tegelikult on need isikud, kelle käes muusikariistad kesknõukogu sulgemise aeg olid, kasutanud neid mängimisel mitmesugustes kohtades.

Tallinna Kesknõukogu waranduse kättesaamist ühele ehk teisele organisatsioonile raskendab asjaolu, et end. kesknõukogu põhikiri oli ette näinud, et warandused lähewad sulgemise korral organisatsioonidele, kes koondab ⅔ Tallinna ametiühinguid, ning kes tegelikult täidab kesknõukogu ülesandeid.

Kuna meil tegelikult kaks ametiühingute kesknõukogu, üks Wolfali juhtimisel ning teine E. T. Keskliidu juures, et [illegible] neile kesknõukogudest [illegible] waranduse. Kuna wastaw arw ametiühinguid on aga koondatud Eestimaa ametiühingute keskliidu ümber, ning keskliit [illegible] kesknõukogu ülesandeid, [illegible] seada linnawalitsuse poolt [illegible] waranduse. Selle wastu protesteeris aga Wolfali juhatusel asuw kesknõukogu. Tagajärjeks oli see, et linnawalitsus [illegible] waranduse wälja anda ainult organisatsioonile, kes kohtu teel oma õiguse nende kohta kindlaks teeb. Kuna E. T. Keskliit ei pidanud wõimalikuks viia protsessi tööliseorganisatsioonide wahel, Wolfali juhatusel kesknõukogu aga küsimuse kohtu teel lahendada, jäädi ootama sobiwamat silmapilku.

Nüüd on aasta jälle möödunud, warandused linna aidas mädanewad, ning on selgunud, et Wolfali juhatusel kesknõukogu ei mõtlegi lahendada küsimust kohtu teel, nagu [illegible] poolt lubati. Wahepeal asus Wolfali juhatusel kesknõukogu seisukohal, et need warandused peawad ainult [illegible]. Tööliste huwide seisukohalt wäljaspool [illegible] päästma, mis weel päästa wõimalik, ning katkuma küsimust ühel ehk teisel teel lahendada.

Kuna sealtpoolt küsimust ei kavatseta lahendada ka Wolfali juhatusel kesknõukogu, endine muusikakoori [illegible], kelle käes muusikariistad [illegible] wastu Wolfali juhatusel kesknõukogule:

„Hiljuti [illegible] Wolfali juhatusel kesknõukogule läbedal [illegible] kaalda, et kesknõukogu juhatusel [illegible] kesknõukogu waranduse [illegible] kohta teel ning et need wõimalikult [illegible] tagasi.

„Kui [illegible] Tallinna Ametiühingute Kesknõukogu muusikakoori [illegible] wõib [illegible]: [illegible] kui [illegible] waranduse päästmiseks?

Et asi tuleb korda [illegible] wõtta, peaks igale [illegible] juhata; et wõi [illegible] lahendada, et töölised oma warwaga teenitud ja kogutud warandusega nii hoolimatult ümber käisid ja seda pillata lubasid. Selle waranduse päästmiseks tuleb leida teid.

Endine T. A. K. muusikakoori warahoidja J. Kallas.

Laeng purustas 2 töölist.

Raske õnnetus Ülemiste kiwimurrus.

Noormees kaotas mõlemad käed.

Kesknädala õhtupoolel juhtus Ülemiste kiwimurrus raske õnnetus. Kui töölised August Wiitmann ja Hans Luht, puurauku lõhkeainega laadisid, plahwatas see enneaegu ja mõlemad mehed said eluohtlikult wigastusi. Keskhaigemajja paigutatud selgus, et mõlemil on silmad purustatud, samuti on neil sügawad haawad kehas ja kätel.

Iseäranis raske on Luhti seisukord. Temal lõigati kesknädala õhtul üks käsi otsast ja eile wõeti ka teine käsi maha. On lootus, et Luht jääb siiski ellu. Õnnetuse tingis lõhkeaine, mis kodusel teel walmistatud määwli, salpeetri ja tahma segust. Wiitmann, 26 a. wana, oli ise lõhkamistöö ettewõtja. Ta elab Raua-sepa tän. 13.

Hans Hendrik p. Luht on alles 16 aastane noormees, elab oma wanemate juures Künka tän. 20.

Tunniline riigikogu koosolek.

Neli tehnilist laadi seadust.

Sõnaaher seadustemeisterdamine.

Pärast sõnarikkaid eelarwepäewi oli eilne riigikogu koosolek sõnaaher ja huwipuudulik. Päewakorra 5 esimest punkti wõeti wastu, pea ilma ühegi sõnawõtmiseta. Kestsid waid aruandja ja juhataja traditsioonilised laused seaduandlise masinamärgi liikwelhoidmiseks. Posti, telegraafi, telefoni ja raadio seaduse arutamisel juhataja „sfalko" wõtta ta aruandja ja hakkas ise lugema paragr. numbreid, mille [illegible] wastuwõtmist [illegible] haamrilöögiga. Nii kestis see kuni kella weerand kaheteistkümneni, mille järele lõpetati ka koosolek. Kokku kestis see koosolek punkt üks tund.

•

Riigikogu koosolek 13. weebruaril kell 10 hom.

Esimesena wastab põllutööminister A. Kerem rk. Mikkelsoni küsimisele

[illegible] wõttes [illegible] wastatud arupärimisele [illegible], ütteldes, et seal on kõigiti talitatud kooskõlas maaseadusega ja sellepärast põllutööministeerium ja walitsus midagi ette ei wõta ning loeb olukorra normaalseks.

Redaktsiooni komisjoni ettepanekul wõetakse lõpulikult wastu

Tallinna telefoni-keskjaamade laiendamise seadus.

Teisel lugemisel wõetakse wastu ilma waieluseta ja muudatusteta

„Tööstuslikkude koolide seaduse § 4. muutmise seadus" ja „Majanduskoolide seaduse § 11. muutmise seadus".

Järgmise õige pika seaduse — „Posti, telegraafi, telefoni ja raadio seaduse" arutamise puhul paneb juhataja maksma korra, mille järele jäetakse ära paragrahwide teksti ettelugemine.

Ka seegi seadus wõetakse wastu ilma muudatusteta teisel lugemisel. Selle järele lõpetati koosolek kell 12 päewal.

Raadio.

Reedel, 14. weebruaril.

Tallinn 16 grammofonimuusika. 17.30 R. Kreis: Sõnade järjekord lauses. 18.15 päewauudiseid. 18.30 Inglise keele tund — lekt. R. Stümper. 19 Kontsert. Juh. J. Mats. Strauss: Muusikaparun, awam. Armandola: Linonia. Robert: Armastuse laine, boston. Karl: Mis nüüd tuleb? Linke: Amina wiiuli soolo. August Mill. Offenbach: Ilus Helena, potp. Grete Sölle ja Anton Südis. — Kalman: Gotleid op. „Tsirkusprintsess". Lemaire: Madeleena, walss. Linke: Nautilus, intermetso. Döring: Marss. 20.30 inf. Olbrei raadioorkester.

Berliin 12.15 grammof. — 15 sama. — 21 Hower.

Breslau 14.50 grammofon. — 17.30 walsid. — 22.30 kontf.

Köln 14.05 kontf. — 21 kergef. muuf. — 22 Bachi helit. — Kuni 1-ni tantsum.

Königswusterhausen 15 grammof. — 21 Bachi helit.

Leipzig 18 grammof. — 14 sama. — 17.30 walsse. — 20.30 ooperite tund. — 22 sakja sümf.

Daventry exp. 14 muuf. — 16 kontf. — 20.40 rahwal. kontf.

London 14 sonaatide kontf. — 14.30 orel. — 15 grammof. — 18.30 kergef. muuf. — 22 sümf. kontf. — 0.40 tantsum.

Helsingi 12.05 kontf. — 18.45 flööte. — 18.45 klawer. — 20.30 kontf.

Riia 17 kontf. — 20.08 kontf. — 21 sama.

Oslo 14 grammof. — 21 sümf. kontsert.

Wiin 12 kontf. — 17.10 muusika. — 17.40 kammerm. — 21.05 „Faust" oop.

Kattowitz 13.05 grammof. — 17.20 sama. — 18.45 kontf.

Warsaw 13.05 grammof. — 17.15 sama. — 18.45 tantsum. — 20.20 grammof. — 21.15 sümf. kontf.

Stokholm ja Motala 18 grammof. — 19.20 ajam. muusika. — 21 kontf. — 22.10 kontf.

Leningrad 12 kõnal. — 17.30 pealel. kontf. — 18.30 kõnal. eesk.

Riietuse ja jalanõude erinäitus ja nädal.

Arwesse wõttes majandust kodumaa saaduste tutwustamiseks ning lewitamiseks kewadise ja suwise ostu hooaja eel, otsustas „Näituse" juhatus korraldada aprilli kuu keskpaigas „Riietuse ja jalanõude erinäituse ja nädala".

Erinäitusest wõiks osa wõtta ainult kodumaal walmistatud saadustega. Wäljapanekud koondatakse kõik ühistesse ruumidesse, mis wõimaluse annab laiaalisematele rahwakihtidele tutwuneda nende saadustega. Näituse ajal peetawal „nädalal" oleks wastawate kodumaa majandusalade ja saaduste tutwustamine ja propageerimine ajakirjanduse, eribroschüüri, raadio, kõnede ja demonstreerimiste kaudu.

Et küsimuse kohta selget ülewaadet saada on „Näituse" juhatus saatnud laiali wastawad ankeetlehed, ning seltsi ligemal peakoosolekul otsustatakse küsimus lõpulikult.

Töötatööline.

Emo.

Pika, kriiskawa huike tuutas karedaesse talwõhtusse „Renner & Ko" rauatehas. Masendatult, murtult segunesid taigit wabrikuwärawalt ligemale paarkümmend töölist tänawamurdu.

Wiimasena sammus Andres Alla. Heites otsekui jahmatades pilgu wabriku kõrgele korstnale, kui järsku karkes wile: wabriku tawaline hüwasti sooiw õhtul, teretus hommikul — töölistele...

„Nii siis, wiimati! Wiimane wile. Labi!"

Kõneles eneseette, otse wägiwaldselt trotsiwa, kareda häälega, kuigi selline karedus tundus wõõrastaw nii pehmete, sõbralikkude naojoontega inimeselt.

Wõib olla, oli see kõige pehmem, mis tarnaisel korral öeldakse.

Andres teadis selgesti milline tööpuudus walitses üle maa, teadis nälgiwate ja külmetawate töötute seltsimeeste perekondade rasket seisukorda, teadis walitsewate erakondade hoolimatust tööpuuduse kergendamiseks. Ja nüüd korraga — wäewalt paarinädalalise etteteatamise järele — ka ise töötatööline. Wabriku juhatus teatas, et suurtööstuste ühinemise ja walitsuse tollipoliitika tõttu on nende wäiketehas wõitlewõimetu kaotusele.

Missuguseks seisukorda peab sattuma temagi perekond, kui kiirelt uut teenistuskohta ei leia? Mõnikümmend krooni, mis kokkuhoiu wiisil kogutud, ei ju kulus wait haiglast tulnud naise rawimiseks, kelle terwislik seisukord nõrkmatu wälistööd ei luba, kui seda ehk saadagi oleks. Ning kolm last, neist wanem waid esimest aastat koolikohustuslik.

Astudes üle läwe kodu, püsis wanaisse rahusse, surus tagasi nukrameeluse. Nagu ikka, mängitas kordamisi lapsi ning siis otse hooplewa lustilikkusega kuulutas naisele, kui rõõmustawat uudiset: „Hedla — noh, nüüd meiegi töötatöölised. Renner lõi ukfed kinni."

Naise pruunid, sädelewad silmad täitusid ehmatusega, jäid liikumatuna pärani, suu tõmbus nutuwirilaks.

Andres silitas kergelt ta ruskeid juukseid ning jatkas wennwalt: „Ära karda. Minul hoopis kasuwam kohe waruks."

Lõpuks jäigi Hedla uskuma, jäi siiski waid teesmrie kahtlusega.

•

Nüüd algasid Andreisel tawwad päewad. Joosksis juba teist nädalat kontorist kontorisse, sadamast jaama, turult maameeste juurest tehastesse — kuid tagajärjetult. Õhtul läks purunwainuna, meelheitwana koju, et püüda läbi ängitsewa walu perekonnale naeratada, laula rõõmsana walewada, et tõli just tööst.

Aga kauaks jätkub end. naist ja lapsi toita walegaks?

Ühel päewal, wäsinud asjatust tööotsimisest, astus riigikokku wiiwuks kuulama ning jalgu puhkama. Õigi jõelumisel töötatööliste küsimus. Pärast sotsialistide kõnelust kurwast töötute elukorrast ja selle parandamisele kohustamist astus paremalt poolt iseteadlik, jõõnud ja mõnulew nee-härra kõnetooli ning paiskas terwe walingu loogikat sõnarabet tööpuuduse ja töötatööliste eitamiseks, tööliste laiskuse tegewuseks ning lõpetas kesk- ja parempoolsete rahwasaadikute mürisewa aplausi saatel kõne sõnadega: „Kui peakski leiduma linnades töötuid, mingu siis tööbörsi asemel maale. Maa annab tööd ja leiba. Kõigile ja pi... ramatult!"

Maale! Uus lootuskäde baaras Andresit. Ei malda.udki kauemaks istuma jääda. Rühkis otsemalt koju. Rahustas hämmastunud naist, suutis selle wiia weenele, et teda praegune peremees saadab kahe maale tooresmaterjale hankima. Tuleb ehk kauemaks maale jääda. Andis wiimased rahad naisele, endale jättes peale piletiraha mõnikümmend senti.

Sai õigeks ajaks jaama. Sõidu sihtkohaks oleid jõuka mulgimaa südames.

•

Kolmandal päewal oli ta juba kolmandas wallas. Wõib olla oli see wist wähemalt kolmaskümnes talu, kust praegu jälle saadeti lihtsa ja selge otsusega tuiskawasse talwilma: „Meil pole endilgi tööd, siis weel linna närakatele."

Isegi öömaja ei saanud taludes. Ei saadud ju usaldada oma katuse alla inimest, kes talwel suisa pakalega jookseb suipalitus; egas sellest öõla ega toidugi eest maksjat ole. Kuid ulualuse ja kõhutäidet sai kohalikelt kehwikutelt südamliku — aitäh! — eest.

Wastu õhtut taltsus tormitsew ilm. Pikkamisi haihtusid pilwed, wajus päikese nägu särawa naeratusega wiimase pilwerünka raskete sakkide wahele.

Ülal mäel punas suur telliskiwi ehitis õhtupäikese weretuse rasketes toonides. Ümber laiusid talu awarad hooned, suurte aedade piiratud.

Juhatati Andreit sinna.

Sai kohe peremehe juure, wuistas südame. Antagu tööd, kas wõi odawamagi palga eest. Peremees kaalutles, seletas, et töötahtjaid olla rohkem, kui tööd andagi jatkub, kuid prii söögiga wõiks ju ajutiselt metsatöödele wõtta. Kuna päewad lühikesed ja töötahtja talirõiwaid wajab, ei siis üle 65 sendi päewas anda saa.

Andres kahkus. Olgu — kuid senini kui weel meel selge, enda kehajõudu ometi narritawa näljakopiku eest müüa ei raatsi!

Juhatati poissi otsiwa möldri juurde. Et Andres weski, enesest küll lihtsas, töös wõhik oli, lubati teda wõtta, kui kaks esimest kuud rahapalgata teenib.

Ja Andres läks jälle.

Nädal kaldus lõpule. Ainukene wäärikas warandus, mis ta sellelt reisilt omandanud, oli ühe upsaka mulgi elutark ja heatahtlik soowitis: „Kui sin rigo ennast toeta ei jaksa, siis lõõe mahal!"

Lõõe maha? Kas tõesti — ja perekonnaga? — Ei! Weel katsuda!

•

Teise nädala laupäewa öösel leidis peremees endi saunast külmanud mehe. Arst konstateeris lihtsalt surma ärakülmamise tõttu. Kohalikus lehes ilmus sõnum rasvaste pealkirjadega: „Kahtlase mehe laip saunas. Surm üleliigse alkoholi tarwitamise järele. Hoidke linnast maale walguwate kelmide eest!"

Ta maeti pärast isiku selgitamist walla kulul.

Sündmust kuuldes nuesti tõsiselt haigestunud naisele saatis wallawalitsus arwe, kahe nädala kestel õiendamiseks:

matmiskulud	—	20 kr.
puusärk (lihtne)	—	5 „
jumalasõna (kellamehelt)	—	5 „
üür peremehele laiba hoidmise eest (suuris)	—	5 „
Kokku		35 kr.

•

Riigikogus ütles minister, kellele töö küsimus allub: „Ma olen kõik teinud, rohkem ei saa Jumalgi."

Tellige „Rünnak"

Kadunud kindral.

Kõmulood walgekaartlaste juhi Kutepowi ümber.

Iga aasta kaob Pariisis jäljetult umbes sadat inimest. Nimelt jäljetult! Üheksakümnel üheksal korral sadandest ei hangu sellest koergi, ühtki trükirida ei pühendata kadumisele. Seekord on asi teisiti. Juba üle nädala toowad ajalehed weerupikkuseid, raswaste pealkirjadega kõmusõnumeid, oletusi, kuuldusi. Kadunud on ju kindral, Prantsusmaal elawate tsaristlikkude organisatsioonide, walgekaartlaste juht, endine Wrangeli wäe kindral, nende Wene wõlapaberite omanikkude lootus, kes hulk aastaid enam ei ole saanud protsente ja waewalt tohiwad loota oma kapitalide tagasisaamist. Kindral Kutepow oli Wene pankrotiöös närk lootusekiireke. On ebameeldiw näha seda kiirekest kaduwat.

Sellepärast pole ime, et endise Prantsuse-Wene wäerinnal walitseb suur ärewus. Pariisi parempoolne ajakirjandus märatseb ja nõuab diplomaatlikku wahekorra lõpetamist, samuti märatsewad bulwarilehed ja lihtsast kriminaalasjast, mis paremal juhtumil oleks wõinud huwitada Sherlock Holmesi, on saanud terawalt poliitiline asi. Igasugused mitte ainult wiisakuse, waid ka lihtsa mõistuse piirid on unustatud. „Rue de Grenelle'i salgikraaw on punaseks wärwunud", kirjutawad parempoolsed kõmulehed. Kirjutatakse õudsetest katakombidest Wene saatkonnas, tšheka agentidest, kes kindrali ära on wedanud ja tapnud ja juba on isegi parlamenti jõutud sisse anda arupärimine, millega walitsuselt wastust nõutakse. Wene saatkonna õiendus ei aita midagi, hulgumine kestab edasi.

Wene emigrandid lubawad aina suuremaid summe tasuks Kutepowi jälgedele juhatajatele. Igapäew tuleb politseisse nimeta kirjasid ja kaebusi, politsei on uurinud üle saja jälje ja arwesse wõtnud kõiki näpunäiteid. Ülekuulamised, protokollid, mõistatamised on päewakorral, igapäew tuleb politseijaoskondadesse kümmekond inimest, kes kõik midagi on näinud, mõned teawad ärawedamise stseeni kirjeldada wiimase peensuseni, üks suurim ajaleht teab täpselt tuua kõneluse Kutepowi ja ta lõksumeelitajate wahel. Muidugi mängib suurt osa salapärane naine beesjis mantlis ühes walepolitseiniku ja halli autoga. Siis jälle kergib päewakorrale punane auto, kindralit on nähtud Nizzas, siis jälle Shweitsis, teised jälle on kuulnud ta surmaeelset rögisemat Nõukogude saatkonna keldri wõlwialuses ja neljandad on teda näinud kinnises autos läbi Saksamaa weetawat Wene piiri poole. Politsei wangistab kellegi selgeltnägija, kes jampsib mingist majast Pariisi taga, kus kindral kinni olla. Maja muidugi ei leita!

Rahulikuks ja asjalikuks jääb ainult Prantsuse pahempoolne ajakirjandus eesotsas sotsialistliku „Populaire'iga". Sellest lehest kuuleme, et Kutepow oli suurwürst Nikolause armualune, üles jõudnud oma sõjawäelase hoolimatuse ja tooruse tõttu. Wrangeli õnnekütiloos oli ta juhina tegew ja wiis, kuidas ta oma nälginud ja ärakurnatud wäeosade jääned wiis Türgimaale, seletab wihkamist, mida endised temale alluwad ohwitserid siiamaani weel tunnewad tema wastu.

Nõukogude saatkond — rööwlikoobas? küsib irooniliselt „Oeuvre". Leht kinnitab, et Pariisi rikkamates ja suursugusemates ringkondades ei ole wähemaid wastuwõttusid ja pidusid kui „tööliste ja talupoegade" riigi esinduses. Ei, meie ei usu Nõukogude saatkonna maa-aluseid koopaid, ütleb leht, ka mitte ähwardamist tšheka agentide poolt, niikaua kui pole toodud wasturääkimatuid tõendusi. Esialgu on meil tegu lihtsa kriminaallooga, et endine tsaristlik kindral oma naisele kenal pühapäewa hommikul ütles: „Ma lähen rue Mademoiselle'i," kus on wene-õigeusu kirik. Ja miks ei peaks wene kindral minema wene kirikusse? Ta pole aga tagasi tulnud ja selles seisab mõistatus kriminalistidele. Et sellest loost on wõinud tekkida äge poliitiline wõitlus, on seletataw prantsuse reaktsionääride hingeeluga, mis iga hinna eest tahaks tagasi saada oma Wenemaale maetud miljardid ja praeguse Wene walitsuse süsteemiga, mis wastastel kergeks teeb ärawedamise usutawuse. See walitsus harrastab süsteemi ja wõtteid, mis nimepidi peawad olema sotsialistlikud, tegelikult aga hoopis lähemale on tsarismi ja Kinaldiini wõtetele, kui marksismile!

Talwelõbud, mis see aasta kaua aega panid end ootama, ei jäänud siiski tulemata. Pilkepilt askelduse kohta moodsas talwekuurordis.

Tallinna Töölisteater.

A. Upiti „1905" korratakse weel neljapäewal, 13. ja pühapäewal, 16. weebruaril kell pool 8 õhtul „Pandoriini" ruumes, W. Tartu mnt. 25. Pääsetähed eelmüügil kella 11—1 ja 5—8.

„Estoonia" teater.

Täna „Waene kui kirikurott".

„Waest kirikurotti" on senini saatnud rõõmustawalt hea edu. Waatajad naerawad ja nutawad, ja elawad kiiduawaldused on tõenduseks, et „Estoonia" ettekanne on teose wääriline.

Homme 2. korda operett „Tsarewitsh".

Teatribüroo.

Draamastuudio teater.

Laupäewal, 15. skp. ja pühapäewal, 16. skp. esineb Draamastuudio teater Tallinnas Saksa teaatri ruumes Hugo Raudsepa „Mikumärdiga".

„Mikumärdi" oma päewakohase sisu ja sädelewa waimukuse tõttu on saanud üle maa sellase wastuwõtu osaliseks kui ei ükski teine lawateos Eestis. Piletite eelmüük on awatud neljapäewast, 13. skp. kella 11—1 ja 5—8. Etenduste algus kell 8 õhtul.

Teatrijuhatus.

Maawärisemine Uue-Meremaal.

Sydney, 12. weebruaril. Wellingtonist (Uuel Meremaal) teatatakse: Täna hommikul tunti Uuel Meremaal tugewaid maa-aluseid tõukeid, mille keskkoht näib olewat Porangahau piirkonnas, kus peaaegu kõigil majadel korstnad ümber kukkusid. Üldiselt oli maawärisemist tunda Põhjasaare läänepoolses osas. Inimohwritest ei ole teateid.

Nõukogud ostawad laewu.

Moskwa, 13. weebruaril. Nõukogude walitsus ostis Ühisriikidest wiis ookeaniaurikut teenistuse pidamiseks Kauge Ida laewasõiduliinidel.

Wastutaw toimetaja K. Offenbach.
Wäljaandja: Kirjastusühing „Rahwa Sõna"
Kirjastuse o.-ü. „Täht" trükk, Tallinnas.
Wäike Pärnu maantee nr. 31.

Estonia teater

Reedel, 14. weebruaril
kell 1/28 õhtul
5. korda.

„Waene kui kirikurott"

L. Fodori lustmäng 3 waat.
Harilikud hinnad.

Laupäewal, 15. weebruaril
kell 1/28 õhtul
2. korda

Tsarewitsh

Lehari operett 3 waat.
Külalisena — Milvi Laid.
Harilikud hinnad.

Tallinna
Töölisteaater

W. Tartu mnt. 25 (Wana Estoonia)

Pühapäewal, 16. weebruaril
kell 1/28 õhtul
Wiimaseid kordi

„1905"

A. Upiti draama 1905. a. werisest sündmusest.
Pääsetähed eelmüügil kella 11—1 ja 5—8.

DRAAMASTUUDIO TEAATER

Saksa teaatri ruumes
Laupäewal, 15. weebruaril
kell 8 õhtul.

„Mikumärdi"

H. Raudsepa 5-waat. komöödia.

Pühapäewal, 16. weebruaril
kell 8 õhtul

„Mikumärdi"

Eelmüügil kella 11—1 ja 5—8.

Ilmus trükist

JAMES OLIVER CURVOOD ROMAAN

Põlew mets

Põnewad seiklused suurejoonelise looduse keskel, kahe inimlapse õrn, liigutaw armastus teewad selle romaani köitwaks ja weetlewaks igaühele.

Hind 50 senti.

Müügil kõikides raamatukauplustes, raudtee raamatukappides ja ajalehekioskides.

Raamat saadetakse kätte postiga neile, kes ärasaatnud raamatuhinna rahas ehk postmarkides.

Pealadu: K.-Ü. „Rahwa Sõna", Tallinn, V. Pärnu mnt. 31., Tel. 3-61.

Tähtis igale tööliskirjanduse sõbrale!

Tööliste Kirjastuse-Ühisuse kirjastusel ilmus hiljuti:

ZETH HÖGLUND'I

Sotsialismi ajalugu peajoontes

Lühike ja selge sotsialistlikkude ideede ja klassiwõitluse ajalugu.

Sisu: Platoni ideaalriik. Algkristlik kommunism. Kommunism keskajal. Reformatsiooniaegsed kommunistlikud liikumised. Thomas More'i „Utoopia". Utopistlik sotsialism. Kaasaegne sotsialism. Rahwuswahel. sotsialistlik liikumine. Wäljawaateid.

88 lehekülge. Hind 60 senti. Saadawal paremates raamatukauplustest.

Pealadu: Tallinnas, W. Pärnu mnt. nr. 31.

Tööliste Kirjastuse Ühisus.

Teadaanne

Järjekorralised oksjonid

Tallinna linna pandimajas, Maneesi tänaw 4 on 26. ja 28. weebruaril 1930. a. kell 10 hom.

Müügile tulewad pandidud asjad, millede pealt %% juuni kuust saadik 1929. aastast maksmata ja kõik need lühema tähtajalised pandid, millede maksutähtpäew möödunud.

Wiimane õiendusaeg on 18. weebruar 1930 a. ainult kella 12 päewal, peale seda kellaaega oksjonile määratud pantide pealt enam %% wastu ei wõeta, waid pandid tulewad wälja lunastada, kuna tasutawa wõlgnewa summa pealt pandimaja kasuks 3% trahwiraha arwatakse.

Pandimaja juhatus.

Poolsiidiriie

„Tekla" wabriku ladudest

müügil suurel ja wäiksel arwul:

1) Tallinn, Wiru tän. 14—1, sissekäik wärawa all.
2) Narwa, G. M. Rumjantsewi juures.
3) Pärnu, Annus & Blumfeldti juures.
4) Wiljandi, G. D. Romantsowi juures.
5) Tartu, „Tekla", Uus turg 16.

Iga tööline tellib omale ajakirja

„Tööliste Hääl"

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu häälekandja „Tööliste Hääl" ilmub üks kord kuus 16 lhk. ja maksab ainult 60 senti aastas.

Tellimise aadr.: Tallinn, W. Pärnu 31—4, „Tööliste Hääl"

Tellige „Rahwa Sõna"